

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. IX. Tentationes ex concupiscentia diuitiarum: & ratio contra eas
pugnandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

sola fide, aut solis verbis contenti sunt, sed student feruens amoris DEI VINUM, & præstans, copiosumque oleum misericordiae in proximum proferre. Eo vino corroborantur interius, oleo verò tanquam luctatores vnguntur exterius: vt in vtrisque pugnis internis & externis, hostes suos superent; suasque lampades hisce bonis operibus fouent: vt fidei lumen & charitatis ignis ardeat semper: quarum lumine statim, atque dolosa tentatoris statera apparere incipit, eam nouerint, ac reijciant: Ad quod præstandum DEVS implet illos illustrat, & adiuuat. Hoc enim est prohibere tentatorem à ledendo vino & oleo, quæ ipse sub sua accepit protectione.

CONCLVDAMS prædicta omnia, indicando vltimum nostræ consolationis motiuum pro calamitosis temporibus, in quibus versamur: perpendetes protectionem DEI nostri erga suam Ecclesiam, contra quam non poterunt preualere omnes inferni dæmones: etiãsi omnes adferat stateras dolosas; & innumeris infideant equis nigris ferocissimis. Omnibus enim illis dicit DEVS: *vinum & oleum ne leseris.* hoc est: non datur tibi potestas, vt in Ecclesia *ledas vinum & oleum* Sacramentorum, quibus pius a Samaritanus vulnera curat peccatorum; nec poteris vinum & alimentum sacrarum scripturarum auferre; nec bonorum operum fructum; nec impedire, quin plurimi sint viri seruantes, sapientes, ac sancti qui fraudes tuas nouerint, ac retlegant. Et quamuis tempore Eliæ aded creuerit persecutio, vt videretur sibi solus relictus: DEVS tamen dixit illi: *b relinquam mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt curuata ante Baal.* Et tempore Antichristi, qui futurus est equus niger omnium, quos dæmon habebit, ferocissimus, quãdo is omnes suas vires & potentiam intendet, vt statera sua dolosa homines decipiat: erunt plurimi homines aded constantes, vt ipsius congressus retundant, nec velint signum characteris ipsius accipere: vt illæ sum seruent characterem & amorem Christi. Et quantumuis sollicitus nunc excurrat in suis nigris equis, per Angliam, & alias regiones septentrionales: in eisdem tamen locis conseruat, & tuetur DEVS vites & oliuas multas, quibus non potest Sathan nocere & in ipsius despectum erunt plurimi fideles seruantes, qui fidem propugnent, & Religionem Christianam, eiusque splendorem & sanctitatem conseruent.

C A P V T IX.

TENTATIONES EX CONCVPISCENTIA DIVITIARVM:
& ratio contra eas pugnandi.

NON est minus ferox quàm præcedentes, pugna tentationum, quam excitat *concupiscentia oculorum*, quæ diuitiis fouetur & alitur. quæ duplice via homines inuadit: altera est inordinatum eas *acquiriti* desiderium, qua via & pauperes, & diuites

Z 3 in uadit

Electos ser-
uat Deus.

a 24. 10. 34.

b 3. Reg. 19.
18.
Deus pote-
statem De-
monis ar-
stat.

inuadit: *pauperes* quidem prætextu prospiciendi necessitatibus, quibus premuntur: *diuites* verò quia nunquam satiantur, sed semper diuitiores efficiunt. Altera via est, inordinatus earundem diuitiarum, quæ iam habentur, *usu*, quia exponuntur in delicijs, voluptatibus & pompis huius vitæ: & hac via oppugnat diuites sibi indulgentes, ac superbos. Primos congregatus licet declarare eadem visione, quam proximo capite retulimus, a quo scilicet *nigri*, cui *Dæmon insidebat*, habens *stateram in manu*. Optime enim color *niger* competit furiosæ *auaritiæ* passioni, ut porè innumerabilium deceptionum causa. Omnia enim ponderat *b dolosa statera Chanaan*: propendente semper statera in eam partem, in quam inclinatur cupiditas & auaritia. id apte significat ipsum nomen *Chanaan*; quod non solum significat *se mouentem*, ut supra diximus; sed etiam *mercatorum* & *negotiorum*: ut ex hoc intelligatur: cupiditatem, quæ in huiusmodi hominibus regnare & præualere solet, causam esse, cur *dolosa statera* omnia ponderentur, ad alios decipiendos quo possint ipsi diuitias sibi accumulare. Cupiditas enim est, quæ *propriis necessitatibus* dolosè ponderat, nimium eas exaggerando: ut occasionem habeat, plura bona fortunæ acquirendi, ut sibi prospiciat. Eadem ponderat rerum *valorem*: proprias magni, alienas verò parui faciendo: ut carè vendat, vili verò emat. Ponderat fraudulenter *ius* in litibus & negotijs; retorquendo iustitiam in proprium commodum, & proximi damnum. Et quod peius est, ipsas *virtutes*, ac *Dei veritates* infideliter ponderat. vilius eas æstimando, quàm ipsa bona temporalia. Et eò peruenit, ut contemnat *charitatem*, & *misericordiam*, ac *iustitiam*; inò interdum ipsam etiam *Fidem*. Nam ex auaris huiusmodi cupidisque hominibus accipit Dæmon magistros falsos, ac deceptores: quorum opera, tanquam *nigris equis* utitur, ad tentandum, ac decipiendum iustos ac simplices: quemadmodum Scribæ & Pharisei auari ex cupiditate oblationum decipiebant plebem, dicentes: præstare *c munera offerre templo* Domini; quam eadem dare parentibus, etiam in necessitate constitutis. Siquidem *Dæus* magis esset ipsorum Pater, quàm ipsi carnales. Huius tentatoris ferocitatem ac damna, quæ infert per auaritiam, declarauit Apostolus his verbis: *d habentes alimenta & quibus regamur, his contenti sumus. Nam, qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociua: que mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt a fide, & inseruerunt se doloribus multis.* Hæc dixit sanctus Apostolus: ut animam nobis adderet contra cupiditatem pugnandi, ob innumera damna, quæ ex ea oriuntur. Siquidem eo ipso quod inordinate appetas esse diues: hæc appetitio est tibi tentatio & laqueus Satanæ; quo ille te raptat, donec in gra-

a Apoc. 6.5.

b Osee 12.7.

Nigra auaritia statera fraudulenta.

c Mat. 15.6.

Auaritia damna. d. Tim. 6.8

missima peccata precipitet. Præcipue in ea, quæ S. Gregorius *auaritia filias* appellat, prodiones, fraudes, fallacias, peritria, inquietudinem, violentias, & contra misericordiam obdurations cordis. Quemadmodum infelix Iudas, hac cupiditate victus, Magistrum suum vendidit triginta argenteis: & cum auaritiæ laqueo à Satana teneretur, incidit in laqueum desperationis, & e laqueo se suspendit, crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius in morte, eò quòd ea sponte diffudisset in vita, deponens viscera misericordiae, iuxta illud Sapientis: *f qui amat pecuniam, animam suam venalem habet: quoniam in vita sua proiecit intima sua.* Cui autem animam suam vendit, nisi Dæmoni, qui eam comparat pretio peccatorum, quæ ipse facit, vt pecunias habeat? quomodo autem intima sua proiecit, nisi qui non miseretur animæ suæ: nec alienæ miseriæ compatitur?

Quid verò dicam de innumeris desiderijs, quæ Apostolus vocat inutilia? cupidi enim sæpè desiderant res impossibiles, aut difficillimas; & sese occupant ad inueniendis medijs, etiam prohibitis, vt voti compotes fiant. Sed omnia tamen sunt illis *inutilia*; quia re ipsa non obtinebunt, quod optant: quia negligunt Sapientis consilium monentis: *g ne erigas oculos tuos ad opes, quas non poteris habere: quia facient sibi pennas quasi Aquila, & volabunt in caelum.* Et quamuis oculi tui ac desideria volent post huiusmodi opes, alitè illa volabunt, vt ne videre eas possis, & ita defatigatus & deceptus manebis, & Ecclesiasticus: *h sili, inquit, ne in multis sint actus tui, hoc est, ne te effundas ad multa, vt fias diues: & si diues fueris, non eris immunis à delicto. Si enim secutus fueris diuitias, non apprehendes: & non effugies paupertatem, etiam si fugiens praecurreris.* hoc enim à diuina providentia potius, quàm ab industria cupida dependet: propter quam puniet te Deus, auferens e manibus rem ipsam, etià cum proxime esses, vt illam apprehenderes. Quod si etiam apprehendas: numquid desideria tua desinent propterea esse inutilia? satis certè inutilia sunt, quæ tuam cupiditatem non exsatiant. Diues enim cupidus semper iudicat se esse pauperem: ac propterea cupit amplius ditari; &, quidquid comparat, parum iudicat: *i auarus enim, vt ait Ecclesiastes, non implebitur pecunia: & qui amat diuitias fructum non capiet ex eis.* Et licet temporale aliquid commodum ex eis accipias: adhuc tua desideria erunt inutilia. Siquidem non accipis *spiritualem* vtilitatem pro anima tua; sed magnum detrimentum, iuxta illud Sapientis: *k quid prodest stulto habere diuitias? aut interroga ipsos damnatos, & respondebunt: l quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia, quia contulit nobis, transierunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam mutus percurrens; & tanquam nauis, qua pertransit fluctuantem aquam: cuius cum praterierit, non est uestigium inuenire, neque semitam carnis illius in siccibus: aut tanquam avis, que transuolat in aere, cuius*

nullum

Auaritia.

filia.

Lib. 31. Mor.

c. 17.

S. Thom. 2. 2.

q. 618. a. 8.

c. 47. 1. 18.

f Eccl. 10. 10.

Desideria

inutilia.

g Prov. 23. 5.

h Eccl. 11. 10.

Vel non ac-

cipies.

Vel non sa-

tiaberis.

i Eccl. 5. 9.

k Prov. 17. 16.

sa. 5. 8.

Et anima

frandatur.

inutilium inuenitur argumentum utineris, nec utilitatem aliquam reliquerunt in loco, in quo erant.

*Desideria
nocua.*

m Jac. 4. 1.

*Ser. de S.
Philogono.
10. 3.
Meum &
tuum.*

*n 3. Reg. 21.
10.*

*o Lu. 16. 22.
Cruelitas
diuitem.*

*Refertur di-
stinct. 80. c.
Pasce. Serm.
ad diuites
auaros.*

*Etiā in A-
nimas pau-
perum.*

SED non tantum hæc desideria sunt inutilia, sed addit Apostolus, etiam *nocua*: non solum animæ illa habenti, sed cæteris quoque hominibus, quibus studet auferre bona, quæ habent, ut sibi illa retineat, & ita dicitur: *enim per media crudelia & nociua, & idem asserit S. Iacobus Apostolus. m. Vnde (inquit) bella, & lites in nobis? Nonne hinc ex concupiscentiis vestris, quam militiam in membris vestris? Concupiscitis & non habetis, occiditis, & zelatis: & non potestis adipisci: litigatis, & belligeratis, & non habetis. Petitis à Deo, & non accipitis, eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis. Hæc omnia vobis eueniunt, ut in vestris concupiscentiis pereatis, & ipsemet consumunt, quæ vos maxime oblectant & ipsas fortunas, dum tot lites propter eas excitatis. Hæc cupiditas introduxit in mundum verbum illud quod S. Chrysostomus *frigida* appellat *MEVM & TVVM*. Quod verbum causa est innumerabilium bellorum, & omnium malorum, quæ sunt in hac misera vita. Frigiditate enim sua charitatem destruit: & volens quisque sibi, quod est alterius, lites excitat, an sit *MEVM*, an *TVVM*: & hoc nomine nec pax est, nec vnio, aut pietas Christiana. Et quia dedit *crudelis*, ut, quod aliorum est, accipiat: quomodo erit *misericosus*, ut, quæ ipse habet, illis largiatur? Si est *lupus* alienorum rapax: quomodo erit *omnis* pia, ut indigentibus det lanam suam, & lac quod habet? quis crudelior fuit n. *Lazabellam Nabot*, in quem *falsum testimonium dici* curauit, ut vita priuaretur, & sic ipsa eius vinea potiretur? quis crudelior o. *diuitem* illo epulone in pauperem *Lazarum* famelicum, & *ulceribus* plenum: quæ potius præ fame mori permisit, quam vel *micas mensa* illi dari curaret? & illa quidem, eod quod crudelia habuerit viscera, fuit à canibus deuorata: hic, quod non sit compassus ei, cuius viscera canes lingebant, vritur in horrendis flammis. Et merito quidem vterque horrendum subit supplicium: qui ad eod crudeles se exhibuerunt in proximos, aut occidendo, ut spoliarent aut permittendo mori potius, quam eis subuenirent. Nam, ut ait S. Ambrosius *si non passisti, occidisti*: & S. Basilius: in tot, inquit, rebus iniuriam infers, quot posses illi subuenire & non facis, quando grauis eius necessitas id vrget: tunc enim *panis*, quem tu habes, iure quodam pertinet ad esurientem; & *vestis*, quam superflua custodis, pertinet ad nudum; & *argentum*, quod possides, ad indigentem; cum autem his iniurijs illos afficis: non solum, quod in te est, illorum *corpora* occidis; sed *animas* etiam spoliando illas vita Charitatis, quam amittunt odio, impatientia, imprecationibus, alijsque peccatis, quæ admittunt, ut de illatis sibi iniurijs vlciscantur. Mitis valde patiensque erat Dauid, & magnus iniuriarum condonator, quas accipiebat à Saule, ad mortem ipsum querente: at cum vidit,*

se neces-

in necessitate premi, recurrit, vt supra perpendimus, ad Nabal hominem diuitem & potentem, magna animi demissione petens, subsidium aliquod, intuitu saltrem suorum seruitiorum, quæ præstiterat, defendendo eius pastores, & gregem in deserto. Sed Nabal homo durus, ferox, & malitiosus respondit contemptum: *p quis est Dauid? & quis est filius Isai? hodie increuerunt aut crescere præsumunt seruis qui fugiunt Dominos suos. Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum, quæ occidi consortibus meis, & dabo vris, quos nescio vnde sint? quo responso audito, qui iniurias aliàs facile condonabat, hæc non potuit tolerare: & an Dauid pueris suis: accingatur vnusquisque gladio suo. Et secuti sunt Dauid quasi quadringenti viri, quibus dixit: vere frustra seruani omnia, quæ huius erant in deserto, & nunc reddidit mihi malum pro bono. Hac faciat Deus inimicis Dauid, & hæc addat, si reliquero de omnibus quæ ad ipsum pertinent vsque mane. Quod quidem perfecisset, vt statuerat, nisi prudens Abigail vxor ipsius Nabal, venienti occurrisset; & quæ prius petiuerat obtulisset, extinguendo hac sua liberalitate iram ignem, quem vir eius Nabal auaritia sua accenderat; adferens etiam qualemcunque exculationem acceptam ex nomine ipsius Nabal, quod interpretatur stultus, & quod iuxta nominis significamentum stultitia fuerit vltus in eum, qui tanta premeretur necessitate, placatus Dauid acquieuit sermonibus Abigail, non tamen placatus fuit DEVS; sed vltus est iniuriam, quam Dauid remiserat, cum enim intellexisset Nabal, quæ gesta erant, emortuum est cor eius intrinsecus, & factum est quasi lapis. Cumque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal & mortuus est: Et ita amisit vitam, & cum ea etiam bona, quæ tanti faciebat. Quis igitur non videat hic ingentia damna quæ adfert auaritia? cuius filia, vt S. Gregorius ait, est cordis durities ad faciendam misericordiam? & quis etiam non videt, quam aptè auaro conueniat nomen Nabal, quod, vt diximus, significat stultum: qui tot facit stultitias à propria cupiditate excæcatus? iure optimo dixit Sanctus quidam: amorem pecuniæ esse tenebram amentiam, & spiritus cecitatem: siquidem apertis omnino oculis labitur in adeo magnas stultitias. TRES certè valde solennes ostendit Nabal in egentem Dauidem; & totidem facit auarus in quemcunq; egentem, in quo est Christus, petens paupertati suæ iuuuari. Prima stultitia fuit, nolle agnoscere eum, qui fuisset in eum adeo beneficus: dixit enim quis est Dauid? non noui unde sint isti homines. Secunda fuit, loco elemosynæ petiæ reddere verbum contumeliosum, vocans per contentum Dauidem seruum fugiuum. Tertia fuit, timere, quod si aliquid daret eorum, quæ petebantur, defuturum esset suis famulis & consortibus, cum adeo esset diues, vt extructe conuiuium in domo sua, quasi conuiuium Regis. O cæcam auaritiam! o cupiditatem stultam! o viscera crudelia, non solum in pauperem, sed in*

To. 1. tra. 1.
c. 7. par. 10.

p. 1. Reg. 25.
10.

Dauidis in
dignatio.

Dei vindi-
ctæ.

Lib. 3. Mor.
cap. 17.
Auarus
stultus &
cæcus.

S. Chryso-
stom. 15. in
perfecti in
maest.

Tres iniuri-
diuitem.

Qui duro
est corde in-
durabitur.

q Psal. 57. 11

iplum etiam DEVM, qui petit per os pauperis. quam iuste verus DAVID
Christus D. N. indignabitur, dicetque Angelis iustitiæ suæ ministris: fru-
stra seruauit bona fortunæ huius avari in mundi deserto: ego illi ea dedi, cõ-
seruauit, & auxi; ego ea defendi à furibus, infortunijs, & in numeris pericu-
lis: & nũc peto exiguum quid ex his, quæ ego ipsi dedi, pro meis pauperu-
lis: qui meo nomine illud petunt: & cum deberet eos iuuare, & fouere; in-
dignatur & iniurijs excipit; negatque quod petunt: & cum sit alias prodi-
gus in suis rebus vanis: ad eò se parcum exhibet in subleuandis pauperibus:
timens ne non habeat satis pro suis famulis. Cum igitur mihi tantum red-
dat pro bonis quæ illi contuli, deseram eum ac permittam cor eius emori,
& instar lapidis ad omne bonum *indurescere*: qui lapidem se exhibuit erga
proximum, & eodem die vitam finiet, & bona simul & animam perdet. Hic
est infelix avari hominis finis, ob iniustitiam & crudelitatem eius in prox-
imum: vt omnium crudelitatum pœna recidat in caput eius, qui illas fecit;
vt q *latetur iustus cum viderit huiusmodi vindictam*: quemadmodum fecit hic
Dauid: quia plurimum eminent DEI iustitia, cum peccatores punit pœna eo-
rum peccatis proportionata.

§. I. *Vberior malorum ex cupiditate manantium considera-
tio.*

a 1. Tim. 6.
10.

1. 2. q. 84. a. 1
Cupiditas
radix pecca-
torum.

b Eccl. 10. 19

c Pro. 30. 7.

d Titi. 1. 16.
e Ephes. 5. 5

SED adhuc vterius cupiditatis mala progrediuntur, semperque cen-
sebimur parci in eis referendis: cum dixerit Apostolus: a *radicem om-
nium malorum esse cupiditatem*: quemadmodum enim *radix* arborem totam
nutrit, ramos, folia, & fructus: ita, ait S. Thomas, *vita peccatorum est ar-
bor* quædam, cuius *rami* sunt habitus vitiorum: *folia*, verba mala; *fructus*
verò, praua opera: omnia tamen aluntur & fouentur à *cupiditate*. Nullum
enim est peccatum, quod non faciat cupidus, vt diues euadat: & cum talis
euasit, b *pecunia*, cui omnia obedunt, est illi fomentum, vt omnia ma-
la desideria, & conatus exequatur: præcipitando se in omne genus vi-
riorum, donec non solum charitatem & iustitiam, sed ipsam quoque *fi-
dem* abiciat, quæ vitæ spiritualis & Christianæ religionis est fundamen-
tum. Benè hoc periculum nouerat Sapiens ille Rex, qui cum adhuc San-
ctus esset, petebat à Deo: c *diuitias nimias ne dederis mihi: ne forte satiatus il-
liciar ad negandum, & dicam: quis est Dominus?* nam licet illum non ne-
gent amittendo fidem: multi tamen eum d *factis ipsis negant*, incidentes
in miserandam auaritiæ idololatriam. Quam Apostolus e *idolorum serui-
tutem* & adorationem appellat. Et non dicit vnus idoli, sed multorum:
Nam & idolo *ventris* & *inanis gloria* seruit: quamuis præcipitum, sit i-

plâ pe-

pla pecunia, de qua vnus idololatria dixit, *f. diues factus sum, inueni idolum mihi: omnes labores mei non inuenient mihi iniquitatem, quam peccaui.* Quasi clariùs dixisset: gaudeo, quod sim factus diues: quia inueni Deum quendam palato meo valdè conformem, aurum scilicet: à quo expecto quidquid sufficit mihi ad explenda mea desideria. eo enim inaurabuntur omnes meae actiones, & contegentur iniquitates: quia nemo audebit eas reprehendere: & misericordiae non occurrent mihi: diuitiae enim me ab eis expedient. Hac falsa opinione praecipitantur infelices diuites in grauiora peccata: non timentes propterea supplicia; nec cogitantes se posse deuenire in miseriam: quia idolum illud deprædatum est cor illorum; nec sinit eos de re aliqua cogitare, quæ molestiam inferat. In quibus locum habet illud Dauidis: *g. in labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur: ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate & impietate sua.* Sed citò eueniet illis quod Sapiens dixit: *h. lignum offensionis est aurum sacrificantium:* illi tanquam Deo: *ve illis, qui sectantur illud:* peribunt enim miserè, iuxta illud Osee Prophetae: *i. argentum suum, & aurum suum fecerunt sibi idola, vt interirent:* quia existimantes, se illa facere vt vitæ suæ consulere: propter illa inciderunt in mortem. Deus enim conteret & conuertet in puluerem, dabitque illis ad bibendum, sicut Moyses, *k. pulueres vituli aurei Israelitis: vt ipsorum idolum sit cruciatus eorumdem conscientiae, & causa mortis aeternæ.*

Hinc est, quòd cupiditas, vt ait S. Gregorius, significatur per illam *l. amphoram*, quam vidit Zacharias Propheta, *non clausam, & talentum plumbi prope eam, & ingressa est mulier in amphoram.* Cui nomen erat *impietas*: quam mox occludit, mittendo *massam plumbeam in os eius*, ne inde exiret. Et *duae aliae mulieres cum alis quasi milui, arripuerunt amphoram*, in qua erat Spiritus malus, & *lenauerunt amphoram inter terram & caelum*, vt edificarent *ei domum in terra Senaar, vt ibi stabiliretur & poneretur super basem suam.* Quid autem hoc aliud sibi vult, quàm vt intelligamus, cupidum semper habere *os apertum* ad diuitias deuorandas, & simul innumeras culpas, donec ingrediatur suprema, quæ vocatur *impietas*, quia nullam habet erga pauperes *pietatem*, nec erga ciues, nec erga parentes: & quod amplius est, neque erga communem Patrem omnium, qui est DEVS, cui reuerentiam denegat & amorem debitum: quam obrem permittit DEVS vt *massa plumbi claudat eius os*; & deueniat in *cordis dseruiem*, & obstinationem in peccato: ita vt nec os aperiat, ad illud confitendum, & veniam petendam, & misericordiam ab eo, qui potest remedium afferre. Ex quo prouenit, vt eum arripiant *duae mulieres cum alis milui*, *superbia* scilicet & *ambitio* mundana; in quarum alis est spiritus Satanæ, qui auaritiâ impellit ad volandum per mundum, inlidians tanquam miluus pullis, & deprædans, famemque suam saturo.

f. Osee 12. 8.
Auaris
multa ha-
bit.
Idola.

s. Hier. ibi.
& Rufinus.

g. Psal. 72. 5.

h. Eccl. 31. 7.

i. Osee 2. 4.
Aurum a-
uaris mors
erit.

k. Exo. 2. 20.

l. Lib. 14. Mor.
c. 26.

l. Zach. 5. 6.

Auarus
impius.

Duro corde.

Superbia a-
uari.

Auari confuso & factore.

Auaria male illuminauit peruenit excœcat.

m Ier. 4. 22.

n Iob. 27. 19

Lib. 18. 12.

Auari die cœci, nocte videbunt.

o Luc. 16. 19

Diues post vitam agnouit Lazarum.

facultatibus innocentum; donec mensuram impleat peccatorum, quam DEVS decreuit expectare, vt vltimam de omnibus sumat vindictam. Et tunc peruenit in Babylonem, quæ significat *confusionem*; & Senaar, quod significat *factorem*: nam in hora mortis projicietur in Babylonem æternæ confusionis, cum horrendo factore, qui percipitur in terra mortuorum: in qua cum demonibus sepelietur, quorum tentationibus, ob diuitiarum cupiditatem se subdidit.

PERPENDIT VERÒ valdè S. Gregorius, quod Angelus dixerit Prophete Zachariæ: *hæc est oculus eorum in vniuersa terra.* Quod hæc scilicet *amphora* sit hominum totius mundi *oculus*. Si igitur auaritia *oculus* est cupidi, quomodo non videt tot mala vt illa fugiat? quomodo non videt *impietatem*, quæ ingreditur amphoram? & *massam plumbi*, quæ illam operit? & *mulieres*, quæ illam rapiunt? & *alas milui*, quas habent? & *infelicem locum*, ad quem deducunt? Verùm hæc est suprema huius vitæ calamitas: nam auaritia *aperit oculos*, ad perspicienda sua lucra, *excœcat* verò ad culpas, damnaque ex eis agnoscenda. Aperit oculos carnis, ad videndum, quod iuuat ad vota & desideria sua assequenda; occludit verò plumbo oculos animæ, ne infelices exitus videat, quod illa tendunt. Quemadmodum illi, de quibus dixit Ieremias, *m sapientes sunt vt faciant mala, bene autem facere nescierunt.* Sed in die mortis aperiet oculos etiam inuitus. vt cum ingenti suo cruciatu videat, quod nunc potuisset cum magno fructu. n. *Diues*, ait Iob, *cum dormierit nihil secum auferet: aperiet oculos suos, & nihil inueniet. Apprehendet eum quasi aqua, inopia, nocte opprimet eum tempestas.* Nos (inquit idem S. Gregorius) cum dormimus, oculos claudimus, quãdo vigilamus, eos aperimus: diuites verò cupidi, & auari quãuis carnis oculos vigilant, oculos tamen spiritus habent clausos: sed, cum moriuntur, clauduntur oculi corporis, & aperiuntur animæ vt videant scelera & infelicitatem suam, quando nullum poterit adhibere remedium. Ita euenit infelici diuiti epuloni, qui bona sua expendebat o *epulando quotidie splendide, & induendo purpuram*, qui non habuit oculos; vt Lazari pauperis miseriam cerneret, & repararet, ei que subueniret; nec poenam, quæ ipsum expectabat, vt illam effugeret. Sed statim atque mortuus est, aperuit oculos, & vidit Lazarum in sinu Abrahe, seipsum verò in flammis igneis: sed vtrumque sine fructu. Nam massa plumbi, quæ eius cor, dum viueret, fuit tectum, mansit etiam in ipsa morte: os verò inferni, per quod fuit ipse ingressus, fuit occlusum: & vt sanctus ille Patriarcha respondit *chaos adeo magno os illud firmatum est, vt sit impossibile diuitem ex inferno liberari, vt ascendat in cœlum; & pauperem è cœlo exire, vt descendat in infernum.*

§. II. *Quomodo ex veneno cupiditatis theriaca contra eandem fit conficienda.*

EX hoc cupiditatis veneno licet *theriacam* & antidotum accipere contra eandem: aperiendo mentis *oculos* ad eius laqueos & tentationes deprehendendas, & *alas* aquilæ sumēdo ad illas fugiendas; & reipsum tot damnorum considerationibus muniendo, vt statuas quemadmodum S. Apostolus, a contentis esse, si habeas quæ ad vitam sustentandam sunt necessaria: renunciando omnibus diuitijs, si non effectu & re ipsa, (siquidem Deus ad tantam perfectionem te non obligat) saltem affectu: mortificando viriliter & strenuè inordinatam eas acquirendi cupiditatem, & nimium in eisdem possidendis amorem, R E S P I C E illam pugnam, in qua noster Capitaneus tentatorem, diuitias & *regna mundi* offerentem, si eum adoraret superauit, ac repulit. Et postea accipiens in manu sua arcum suæ prædicationis, iecit sagittas seuerissimarum sententiarum in diuites cupidos: minans illis luētiosum illud c *VAE* & asseuerans: d *facilius esse camelum transire per foramen acus, quam diuitem intrare in regnum caelorum.* Nec verbis tantum contentus, arcum ipsum crucis accepit, vt clarissima præberet exemplum renunciandi rebus omnibus, viuens in summa paupertate, donec omnino nudus moreretur. SIME tu quoque hosce arcus in manu, tuasque hastas iaculare in ipsam cupiditatem: procurando, vt huius equi nerui emarcescant, circumcidendo & mortificando omnia superflua, quibus cupidus hic appetitus alitur: morositates eius comprimendo, & impetus rerundendo quibus prodit ad suas commoditates quærendas. NE pondus manibus committas proprii tui Spiritus cupidi, & alijs passionibus infecti: ne & te ipsum & alios decipias. Primum igitur pacifica Spiritum tuum, & quietum ac tranquillum redde: vt ab illo affectu & inordinata passione expeditus, necessitates tuas fidehiter expendere, ac diligentias adhibendas prudenter perpendere possis: vt eas reparare, & diuitias tibi conuenientes acquirere & cōparare possis. Quod si tremit fortè manus ab impetu passionis tuæ: committe stateram terij alterius manibus, qui ea passione non laborat; aut prudentis Confessorij, aut spiritualis Patris, qui res tuas nouerit bene ponderare; & quid tibi sine periculo sit agendum, consulere: dando operam, vt stateræ momentum contra ipsam cupiditatem propendeat in misericordiam & charitatem, quæ parata est *tunicam tollere, dimittere etiam pallium.* si id esset necessarium, ne ipsa læderetur.

PRÆTEREA omnibus viribus est tibi incumbendum, vt machinam illam siue amphoram, quam replet auaritia, omnino destruas. Neque enim

1.
1 r. Tr. 6. 8.
Natura
paucis con-
tenta.

2.
b Mat. 4. 10.
Va diuiti.

c Luc. 6. 24.
d Mat. 19
24.

3.
Superflua
reseca.

4.
Passionem
comprime.

Consilium
requir e.

e Mat. 5. 40

*Auaria
detestanda.*

absque caula iussit Angelus Zachariam leuare oculos, vt eam videret: & tunc subiunxit (iuxta aliam translationem) *hic est oculus eorum in vniuersa terra.* hoc est, in hanc amphorā positus est oculus omnium, qui moratur in terra: significans, & bonos & malos conijcere oculos suos in eam: licet alio & alio modo ac fine: *Improbi*, vt eam repleant diuitijs, & sceleribus, quæ simul cum illis modo prædicto deuorēt: *boni* verò ac prudentes, oculos considerationis in eam dirigunt, sicut ipse Propheta, vt agnoscentes, quid illa in se habeat, illam propterea detestentur.

1.
*Corporis
amphora
fragilis.*
Luc. 12. 20.
Med. 12.
Par. 1.

NON debes autem conijcere oculos in eius thesauros; sed in hoc, quod sit amphora fictilis ac fragilis; quæ breui, & quacumque parua occasione occurrente frangitur: & tunc erit inutilis; eiusque thesauri omnes euertentur. Audi tremendam illam sententiā, quam DEVS diuiti cuidam cupido intimauit: *stulte, hac nocte animam tuam repetam à te, quæ autem præparasti cuius erunt:* quasi illi significaret: hac nocte frangetur tui corporis amphora, ictu mortis imminenti: quod ergo tunc ibunt diuitiæ: cuius erit frumentum, quo tua horrea replēsti? & vinum, quod cellaria sunt plena? cuius vestes & ornamenta cistis inclusa? quo thesauri scrinijs tuis inclusi? hoc certum est quod non possis ea tecum auferre: hic oēs diuitiæ remanebunt; in plures alios distributæ. cum tu intra animam tuam peccata sis portaturus, quæ in eam acquisitione & auara retentione acquisisti, vt in æternis ignibus pœnas luas.

2.
Onus diuitiarum.

SED etsi demus, non tam citò fictilem amphoram frangi: non tamen respicere debes aurum ipsum, quod splendet; sed plumbi massam opprimentem: nam in hac vita qui plus auri habet: habet simul & plus plumbi; & qui ditior est, magis oneratur, & oneribus opprimitur externis & internis curarum, timorum, angustiarum, & terrorum: quos illi intradunt alij; aut ipse sibi excitat, vt suas diuitias tuto possit retinere. Quamuis hæc non sunt maxima onera: cum vel vnicum lethale peccatum aded sit graue plumbum, vt sufficiat animam detrudere in infernum. Quod si prudens sis, velisq; animam tuam saluare: vt hanc plumbi massam à corde tuo remoueas, necesse etiā est aurum massam remouere; aut inordinatum ad illud affectum deponere. Siquidem Christus D. N. monet, *ne grauetur cor tuum curis huius vite*, vt fugere possis iram DEI, tibi imminantis.

g Luc. 21. 34

3.
*Futuram
pœnam con
sidera.*

NE respicere debes ad locum & iucundam sedem quam hæc amphora occupat in hac vita mortali; sed ad fœtidam & horrendam, quæ in altera vita illi est præparata, estq; æterna: ad quā non tardè & testudineo passu ducitur; sed volando, alis malis à dæmone agitatis. Quam igitur vtilitatem tibi adferet hæc amphora, diuitijs ac delicijs huius mundi plena: si debeat in altera cruciatibus repleri, non temporalibus, sed æternis? nam in inferno non fictilis erit, sed plusquam ærea: quia anima est immortalis. & quamuis cor-

pus ipsum sit alias testaceum: efficiet iustitia Dei, vt & semper ardeat, & nunquam frangatur.

His considerationibus induceris ad consilium amplectendum Saluatoris nostri, dicentis: *h videte & caute ab omni auaritia*. attende scilicet profunda consideratione eius damna, & fuge omnem speciem auaritiæ quocumque illa pallio obtegatur: claudere tempestiue os cupiditatis, quod patet ad omnes optatas diuitias deuorandas; reprimendo nimiam eius sitim, & desideria. Quod si quando, impietas vel eius aliquod indicium ingrediarur: abijce statim a te, priusquam plumbi massa difficiliorem reddat eius exitura. Ac denique quemadmodum clauus clauum pellit: ita *charitas* cupiditatem ab anima extrudit; & desiderium diuitiarum spiritualium, mortificat nimium temporalium desiderium, iuxta illud Christi Domini: *inote thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi erugo & tinea demolitur; & vbi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in caelo: vbi ab his periculis tuti erunt. Si amphoram tui cordis implere cupis, reple virtutum diuitijs: vt det tibi Dominus promissam in caelo *mensuram bonam, & conseruet, & coaguet, & superfluentem, & gloriae coronam*, in praemium victoriarum quas contra auaritiam obtinisti.*

h Luc. 12. 15.

Pugnandum infanter contra auaritiam.

i Mat. 6. 19.

k Luc. 6. 38.

C A P V T X.

TENTATIONES A SUPERBIA VITAE, ET AMBITIONE excellentia & honoris huius mundi exortae:
 & ratio pugnandi contra eas.

TERTIVM vitium, quod iuxta S. Ioannis sententiam regnat in mundo, est a SUPERBIA VITAE, appetitus scilicet inordinatus propriae excellentiae. Et merito illud constituit tertio loco. Nam (vt Cassianus ait) superbia, quamuis sit prima, quae inuadit: est tamen ultima, quae vincit, facitque horrendam stragem: illa enim aggressa est, & vicit plurimos Angelos in caelo, & primos parentes in paradiso, & oppugnat omnes homines in mundo, tam saeculares, quam Ecclesiasticos, & Religiosos: eo quod omnibus praclaris huius mundi rebus foueatur: tam spiritualibus, quam corporalibus; illis praecipue, in quibus Dei similitudo magis resplendet: quales sunt sapientia, sanctitas, potestas & diuitiae. Et

a 1. Ioa. 2. 16

Lib. 12. c. 1.

Superbia prima & ultima.